

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ คุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ความรู้และเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย กับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยหนัก หอผู้ป่วยอายุรกรรมและหอผู้ป่วยศัลยกรรมในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 4 แห่ง จำนวน 300 คนซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ภาคละ 1 โรงพยาบาล โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 4 ชุด คือ แบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล แบบวัดเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย และแบบสอบถามการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจริยธรรม, สิทธิของผู้ป่วยและกฎหมาย จำนวน 8 ท่าน ทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือ โดยนำไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพซึ่งมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะทำการวิจัยจำนวน 50 คน แล้วนำแบบทดสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย ไปหาค่าความเที่ยงโดยใช้การทดสอบอำนาจจำแนกวิเคราะห์ค่าถามเป็นรายข้อ โดยใช้ t-test ของตัวอย่างเชิงเสรีสองชุด และเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และความยากง่ายของคำถามเป็นรายข้อ สำหรับแบบวัดเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยและแบบสอบถามการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย นำมาหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในแต่ละแบบสอบถามได้ค่าความเที่ยง 0.80 และ 0.86 ตามลำดับ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบ 300 ฉบับ และได้แบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างทำครบถ้วนสมบูรณ์ทั้ง 4 ชุด จำนวน 293 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.67

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ คุณวุฒิทางการศึกษา สถานภาพสมรส หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย กับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย โดยใช้คระเมรวี (Cramer's V) สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การทำงาน กับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพลีธิของ ผู้ป่วย การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องลธิธิของผู้ป่วยกับการปฏิบัติการพยาบาลที่ เคารพลีธิของผู้ป่วย และความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อลธิธิของผู้ป่วย กับการปฏิบัติการ พยาบาลที่เคารพลีธิของผู้ป่วย โดยวิธีการหาค่าสัมประลธิธิสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ศึกษากลุ่มตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพลีธิของ ผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัด กระทรวงสาธารณสุข และเสนอสมการ พยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพลีธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ โดยการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) และคัดเลือกตัวแปร อิสระที่เหมาะสมกับสมการถดถอยโดยใช้วิธี Stepwise Regression

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพ

1.1 พยาบาลวิชาชีพมีอายุระหว่าง 30-39 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.0 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.3 และมีอายุระหว่าง 50-59 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.4

1.2 พยาบาลวิชาชีพที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามีจำนวน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 93.0 รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 4.7 และต่ำกว่า ปริญญาตรีมีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 2.3

1.3 พยาบาลวิชาชีพมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ10 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.6 รองลงมา คือ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.7 และ 6-10 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.7

1.4 พยาบาลวิชาชีพมีสถานภาพสมรสคู่มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงมา คือ สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 47.3 และม่ายมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 0.6

1.5 พยาบาลวิชาชีพมีตำแหน่งเป็นพยาบาลประจำการจำนวนมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 79.0 มีตำแหน่งพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 17.7 และตำแหน่งรอง หัวหน้าหอผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 3.3

1.6 กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยศัลยกรรมจำนวนมาก ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.4 รองลงมา คือ ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยหนัก คิดเป็นร้อยละ 27.3 และ ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอายุรกรรม คิดเป็นร้อยละ 26.3

1.7 พยาบาลวิชาชีพเคยได้รับการศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 28.0

1.8 พยาบาลวิชาชีพมีการยอมรับว่าตนเองมีความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 91 ซึ่งได้รับความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยขณะเป็นนักศึกษาพยาบาลคิดเป็นร้อยละ 64.5 และที่เหลือได้รับความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยภายหลังจบการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35.5

1.9 แหล่งศึกษาความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ที่มีการยอมรับว่าตนเองมีความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย คือ การศึกษาจากการอ่านหนังสือ/วารสารทางการแพทย์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.6 รองลงมา คือ ขณะปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนวิชาชีพและทีมสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 56.0 ส่วนการอบรมหรือเข้าร่วมประชุมวิชาการเรื่องสิทธิของผู้ป่วยมีน้อย คิดเป็นร้อยละ 30.7

2. ความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย

2.1 พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยโดยส่วนรวม อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 59.9 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 13.22 จาก คะแนนเต็ม 24 คะแนน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า พยาบาลวิชาชีพ มีระดับความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยด้านกฎหมายอาญา, ด้านสิทธิที่จะเลือกรับบริการ, ด้านพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และด้านสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับบริการด้านสุขภาพโดยเท่าเทียมกัน อยู่ในระดับปานกลาง มีระดับความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยด้านข้อแนะนำในการวิจัยในคน, ด้านสิทธิที่จะรู้, ด้านกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, ด้านสิทธิที่จะตาย, ด้านสิทธิที่จะได้รับข้อมูลจากโรงพยาบาล และด้านสิทธิของผู้ป่วยโรคจิต อยู่ในระดับน้อย

3. เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย

3.1 พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยโดยส่วนรวมเป็นเจตคติทางบวก คิดเป็นร้อยละ 99.7 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.82 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า พยาบาลวิชาชีพ มีระดับเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยด้านเจตคติต่อความยินยอมของผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบอกกล่าวมากที่สุด ด้านเจตคติต่อการให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการเลือกรับบริการน้อยที่สุดใน 4 ด้าน

4. การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย

4.1 พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 83.0 มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.00 จาก คะแนนเต็ม 5 คะแนน เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า พยาบาลวิชาชีพ มีระดับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพ

สิทธิของผู้ป่วยด้านสิทธิที่จะได้รับข้อมูลจากโรงพยาบาลมากที่สุด และมีระดับการปฏิบัติ การพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยด้านสิทธิที่จะเลือกรับบริการน้อยที่สุด

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย กับการปฏิบัติกรพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

5.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ สถานภาพสมรส หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกรพยาบาลที่เคารพ สิทธิของผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

5.2 อายุของพยาบาลวิชาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติกรพยาบาลที่เคารพ สิทธิของผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($r = 0.1508$)

5.3 ประสบการณ์การทำงานของพยาบาลวิชาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติ การพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($r = 0.1573$)

6. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ กับการปฏิบัติ การพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวง สาธารณสุข

6.1 ความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติกรพยาบาลที่ เคารพสิทธิของผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($r = 0.1460$)

7. ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ กับการปฏิบัติกร พยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวง สาธารณสุข

7.1 เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติกรพยาบาลที่ เคารพสิทธิของผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($r = 0.4994$)

8. ศึกษากลุ่มตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ การปฏิบัติกรพยาบาลที่เคารพสิทธิของ ผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัด กระทรวงสาธารณสุข และเสนอสมการ พยากรณ์การปฏิบัติกรพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ

8.1 ตัวพยากรณ์ทั้ง 8 ตัว ได้แก่ อายุ, คุณวุฒิทางการศึกษา, ประสบการณ์การทำงาน, สถานภาพสมรส, หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน และการศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย, ความรู้เรื่องสิทธิ ของผู้ป่วยและเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย สามารถนำเข้าสมการพยากรณ์การปฏิบัติกรพยาบาลที่ เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ตัว

พยากรณ์ คือ เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่า Alpha เท่ากับ .0000

8.2 ตัวพยากรณ์ 3 ตัว คือ เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย อายุ การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ สามารถอธิบาย การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .52173 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .27221 ($R^2 = .27221$) ตัวพยากรณ์ทั้ง 3 ตัวสามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพได้ร้อยละ 27

สมการพยากรณ์ การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.5912 + 0.6179\text{เจตคติ} + 0.1086\text{อายุ} + 0.0829\text{การศึกษาอบรม}$$

สมการพยากรณ์ การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.4940\text{เจตคติ} + 0.1138\text{อายุ} + 0.1007\text{การศึกษาอบรม}$$

9. การทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ 2 ข้อ คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ คุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล ความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล และเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ คุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล ความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลและเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล ความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล และเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ยกเว้น คุณวุฒิทางการศึกษาซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากมีการกระจายของข้อมูลน้อยไม่สามารถคำนวณหาค่าความสัมพันธ์ทางสถิติได้

2. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ คุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล ความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลและเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล ไม่สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้ทั้งหมด ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยได้ ได้แก่ เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย อายุ และการศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพที่เป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลด้านความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย และการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถอภิปรายประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย และการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

1.1 พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าพยาบาลวิชาชีพ มีระดับความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยด้านกฎหมายอาญา, ด้านสิทธิที่จะเลือกรับบริการ, ด้านพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และด้านสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับบริการด้านสุขภาพโดยเท่าเทียมกัน อยู่ในระดับปานกลาง มีระดับความรู้

เรื่องสิทธิของผู้ป่วยด้านข้อแนะนำในการวิจัยในคน, ด้านสิทธิที่จะรู้, ด้านกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, ด้านสิทธิที่จะตาย, ด้านสิทธิที่จะได้รับข้อมูลจากโรงพยาบาล และด้านสิทธิของผู้ป่วยโรคจิต อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีการยอมรับว่าตนเองมีความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยคิดเป็นร้อยละ 91 และส่วนใหญ่ได้รับความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยขณะเป็นนักศึกษาพยาบาล มีพยาบาลวิชาชีพเพียงส่วนน้อยที่ได้รับความรู้ภายหลังจบการศึกษา และแหล่งศึกษาความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพที่มีการยอมรับว่าตนเองมีความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วย คือ การศึกษาจากการอ่านหนังสือ/วารสารทางการแพทย์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.6 รองลงมา คือ ขณะปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนวิชาชีพและทีมสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 56.0 ส่วนการอบรมหรือเข้าร่วมประชุมวิชาการเรื่องสิทธิของผู้ป่วยมีน้อย คิดเป็นร้อยละ 30.7 และผลการทดสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นผลมาจากพยาบาลวิชาชีพที่มีความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยยังไม่ได้นำความรู้ที่นำมาบูรณาการเข้ากับการใช้เหตุผลในการนำความรู้เข้าสู่ความเข้าใจ การนำไปใช้ วิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าอย่างเต็มที่ และมีการยอมรับจากสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยว่า ปัจจุบันบุคลากรทางการแพทย์ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มงานการพยาบาลที่ต้องให้บริการแก่ผู้ป่วยทุกประเภท จึงมีความเสี่ยงต่อการให้บริการทางการแพทย์ ถึงแม้ว่าบุคลากรทางการแพทย์จะมีได้มีเจตนาที่จะกระทำความผิด แต่อาจถูกกล่าวโทษตามกฎหมาย (สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย, 2540) ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพมีความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยที่สามารถนำมาบูรณาการเข้ากับการใช้เหตุผลในการนำความรู้เข้าสู่ความเข้าใจ การนำไปใช้ วิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดหลักสูตรการศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วยให้พยาบาลวิชาชีพได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น

1.2 พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยในทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศรีวรรณ มีบุญ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง ความตระหนักต่อสิทธิผู้ป่วยของพยาบาล การปฏิบัติกรพยาบาลที่เป็นการเคารพสิทธิผู้ป่วยและการรับรู้ของผู้ป่วยต่อการปฏิบัติการพยาบาล โดยศึกษาในโรงพยาบาลของรัฐบาล พบว่า พยาบาลมีความตระหนักต่อสิทธิผู้ป่วยในระดับสูง พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยด้านความยินยอมของผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบอกกล่าวมากที่สุดซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนุตรา อธิธิธรรมวินิจและคณะ (2539) ได้ศึกษาสิทธิของผู้ป่วยในทรรณะของแพทย์ พยาบาล และผู้ป่วยในโรงพยาบาลศิริราช โดยศึกษาเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วย 4 ด้าน ได้แก่ 1. สิทธิที่จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วย 2. สิทธิในร่างกายของตนและสิทธิส่วนตัว 3. สิทธิในเกียรติและศักดิ์ศรี และ 4. สิทธิในความปลอดภัยจากการรักษาพยาบาล พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มมีทรรณะต่อสิทธิที่จะรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยสูงสุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนุตรา อธิธิธรรมวินิจและคณะ (2540) เรื่องสิทธิของผู้ป่วยตามกฎหมายในทรรณะของบุคลากรทางการแพทย์และผู้ป่วยใน

ของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วยตามกฎหมาย 7 ด้าน ได้แก่ 1. สิทธิในการตัดสินใจที่จะรับหรือเลือกบริการทางการแพทย์ 2. สิทธิส่วนตัว ส่วนครอบครัวและสิทธิได้รับการปกป้องข้อมูลความเจ็บป่วย 3. สิทธิที่จะได้รับบริการเพื่อสุขภาพ 4. สิทธิที่จะได้รับการบอกกล่าวหรือสิทธิที่จะรู้ 5. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการรักษาพยาบาล 6. สิทธิที่จะได้รับการชดเชยความเสียหาย และ 7. สิทธิที่จะตาย ซึ่งมีความเห็นจากบุคลากรแพทย์และพยาบาลว่าสิทธิที่ผู้ป่วยควรได้รับมากที่สุด คือ สิทธิที่จะได้รับการบอกกล่าวหรือสิทธิที่จะรู้ซึ่งนำไปสู่การให้ความยินยอมของผู้ป่วยในการยอมรับหรือปฏิเสธการรักษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลส่วนใหญ่มีเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยด้านเจตคติต่อการให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการเลือกรับบริการน้อยที่สุดใน 4 ด้าน จึงควรเสริมสร้างเจตคติที่ต่อสิทธิของผู้ป่วยในด้านนี้แก่พยาบาลเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ เพราะผู้ป่วยหรือผู้รับบริการมีแนวโน้มที่จะใช้สิทธิของผู้ป่วยด้านสิทธิที่จะเลือกรับบริการโดยการตัดสินใจด้วยตนเอง (Self-Determination) เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีความรู้และได้รับข้อมูลข่าวสารมากขึ้น และรัฐบาลให้การสนับสนุนโดยจะออกกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ป่วยในรัฐธรรมนูญมารองรับ

1.3 พยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีวรรณ มีบุญ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง ความตระหนักต่อสิทธิผู้ป่วยของพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาลที่เป็นการเคารพสิทธิผู้ป่วยและการรับรู้ของผู้ป่วยต่อการปฏิบัติการพยาบาล โดยศึกษาในโรงพยาบาลของรัฐบาล ซึ่งพบว่า พยาบาลมีการปฏิบัติการพยาบาลที่เป็นการเคารพสิทธิผู้ป่วยในระดับมาก พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยด้านสิทธิที่จะได้รับข้อมูลจากโรงพยาบาลมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีวรรณ มีบุญ (2539) พยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่มีการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยด้านสิทธิที่จะเลือกรับบริการน้อยกว่าด้านอื่น คือ พยาบาลยอมให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกรับบริการเป็นส่วนน้อย ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการสนับสนุนให้พยาบาลเน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้มารับบริการเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ผู้ป่วยได้ตระหนักในการที่พยาบาลมองเห็นคุณค่าของตนในฐานะของบุคคลที่มีความสามารถในการตัดสินใจร่วมกับพยาบาลได้ ก่อให้เกิดความร่วมมือกันในการวางแผนการดูแลสุขภาพอนามัย และทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้รับบริการกับพยาบาล

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยกับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส หอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงาน การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาล มีความสัมพันธ์กันกับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ

2.1.1 พยาบาลวิชาชีพที่มีอายุมากมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศรีวรรณ มีบุญ(2539) เนื่องจากพยาบาลที่มีอายุมากขึ้นจะมีระดับบุคลิกภาวะสูงขึ้นตามวัยสามารถตัดสินใจในการปฏิบัติการพยาบาลที่ให้สิทธิแก่ผู้ป่วยโดยการแสดงออกทางการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้พยาบาลที่มีอายุมากได้แสดงบทบาทของพยาบาลที่เลี้ยงซึ่งจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยแก่พยาบาลวิชาชีพที่มีอายุน้อย ทำให้มีทักษะด้านการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้น

2.1.2 พยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานมากมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศรีวรรณ มีบุญ (2539) เนื่องจากประสบการณ์การทำงานเป็นแหล่งความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ทำให้เกิดความเข้าใจและมีทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย สามารถพิจารณาและวิเคราะห์แก้ปัญหาที่ต้องใช้การตัดสินใจทางจริยธรรม ที่เกี่ยวกับการให้สิทธิแก่ผู้ป่วยอย่างมีหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าสมควรหรือไม่ ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้พยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานมากเป็นที่ปรึกษาแก่พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยในด้านการตัดสินใจแก้ไขประเด็นปัญหาทางจริยธรรมซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ทำให้มีทักษะในการตัดสินใจทางจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น

2.1.3 การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วยมีความสัมพันธ์กันกับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย สอดคล้องกับการศึกษาของ Wlody, Regina Kay (1993) พบว่าพยาบาลที่ได้รับการศึกษาอบรมทางจริยธรรมจะรับรู้และให้การสนับสนุนสิทธิของผู้ป่วยในแง่ของการปฏิบัติมากขึ้น

2.2 ความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Weiler, Kay และคณะ (1996) ได้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพินัยกรรมเพื่อชีวิตในรัฐโอไฮโอของพยาบาลวิชาชีพ

โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ พบว่า พยาบาล 70 % รู้ว่ารัฐโอไฮโวมีกฎหมายพินัยกรรมเพื่อชีวิต แต่ยังคงขาดความรู้รายละเอียดในเรื่องนี้ ทำให้พยาบาลละเลยต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของผู้ป่วย ที่ได้ระบุไว้ในพินัยกรรมเพื่อชีวิต ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิทธิของผู้ป่วยมากขึ้น เพื่อนำความรู้มาใช้ในการวิเคราะห์สังเคราะห์ ประเมินค่าได้ตามลำดับ และเป็นพื้นฐานสร้างความมั่นใจในการแสดงออกด้านบทบาทอิสระของวิชาชีพในการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย แก่ผู้รับบริการ

2.4 เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศรีวรรณ มีบุญ (2539) พยาบาลวิชาชีพมีเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยทางบวก แสดงว่าพยาบาลวิชาชีพมีเจตคติที่ดีต่อสิทธิของผู้ป่วย ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะมีการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยเกิดได้มากขึ้น ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพมีเจตคติที่ดีต่อสิทธิของผู้ป่วย โดยคำนึงถึงความเป็นบุคคลของผู้ป่วยและมีความเมตตากรุณาแก่ผู้ป่วย ซึ่งเป็นพฤติกรรมจริยธรรมของวิชาชีพที่สังคมยอมรับ ซึ่งจะทำให้พยาบาลมีความสุขในการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยแก่ผู้รับบริการ ทำให้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ศึกษาตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

3.1 ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ การปฏิบัติพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพได้ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย อายุ การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ

เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย อายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = 0.4994$ และ $r = 0.1508$)

การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วยมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จึงมีผลทำให้ตัวแปรทั้ง 3 ตัว สามารถร่วมกันพยากรณ์ การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากผลการวิจัยนี้อธิบายได้ว่า เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยสามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยได้ เนื่องจากเจตคติมีการสร้างเสริมได้จากการเรียนรู้ พยาบาลได้รับการปลูกฝังเจตคติทางด้านจริยธรรมตั้งแต่นั้นเป็นนักศึกษาพยาบาล ซึ่งมีในหลักสูตรการเรียน เช่น จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล มีค่านิยม จรรยาบรรณทางวิชาชีพ และกฎหมายวิชาชีพที่

เกี่ยวข้องกับทำให้ความเคารพในความเป็นบุคคลและมีพฤติกรรมทางด้านจริยธรรมที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย และเจตคติเกิดได้จากการเรียนรู้และนำไปสู่พฤติกรรมด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Domain) ทำให้พัฒนาสติปัญญาขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อพยาบาลมีเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยทางบวกมากจึงนำไปสู่พฤติกรรมคือการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยให้มากขึ้นตามไปด้วย

จากผลการวิจัยนี้อธิบายได้ว่า อายุของพยาบาลวิชาชีพสามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยได้ เนื่องจากพยาบาลเมื่อมีอายุมากขึ้นต้องพบกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้ป่วยมากกว่าพยาบาลที่มีอายุน้อยและเข้าใจเห็นอกเห็นใจผู้ป่วย สามารถมองปัญหาของผู้ป่วยในหลายด้านมากกว่าการมองปัญหาการเจ็บป่วยทางด้านร่างกายของผู้ป่วยเพียงอย่างเดียว จึงมีความคำนึงถึงความเป็นบุคคลของผู้ป่วย (Respect for person) สูงกว่าพยาบาลที่มีอายุน้อย ทำให้มีการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยอยู่ในระดับมากกว่าพยาบาลที่มีอายุน้อย และยังมีประสบการณ์การทำงานเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในพยาบาลที่มีอายุมากเป็นการสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยได้ดีกว่า

จากผลการวิจัยนี้อธิบายได้ว่า การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วยสามารถร่วมกันพยากรณ์ การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยได้ เนื่องจากการศึกษาอบรมมีส่วนช่วยพัฒนาให้คนได้รู้จักคิดก่อนที่จะทำอย่างมีเหตุมีผล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Wlody, Regna Kay (1993) พบว่า พยาบาลที่ได้รับการศึกษาอบรมทางจริยธรรมจะรับรู้และให้การสนับสนุนสิทธิของผู้ป่วยในแง่ของการปฏิบัติมากขึ้น Weiler, Kay และคณะ (1996) พบว่า พยาบาลที่ขาดความรู้เรื่องรายละเอียดในเรื่องกฎหมายพินัยกรรมเพื่อชีวิตหรือการเขียนหนังสือขอการตายอย่างมีศักดิ์ศรีไว้ล่วงหน้า ทำให้พยาบาลละเลยต่อสิทธิของผู้ป่วยในเรื่องนี้ เนื่องจากยังไม่สามารถตัดสินใจในการให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาพยาบาลตามสิทธิของผู้ป่วยได้ทันทีและไม่เห็นความสำคัญเพราะเป็นการกระทำที่มีปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากญาติของผู้ป่วยปฏิเสธการทำตามการเขียนพินัยกรรมเพื่อชีวิตของผู้ป่วยมากที่สุด ดังนั้น การศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วยยังเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับพยาบาลในการนำไปสู่การพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยได้อย่างมั่นใจในการตัดสินใจกระทำต่อผู้ป่วย เมื่อมีการสนับสนุนการศึกษาในรายละเอียดในเรื่องสิทธิของผู้ป่วยทำให้ความรู้ไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ คือการนำมาใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าได้ดีขึ้น (Bloom and other, 1971 อ้างถึงใน สุนันท์ ศลโกสม, 2537:20-55) ประกอบกับเรื่องสิทธิของผู้ป่วยที่จะมีปรากฏในกฎหมายรัฐธรรมนูญ จากการนำเสนอในข่าวของสื่อสารมวลชน พยาบาลจะต้องสามารถเข้าใจในความหมายที่ระบุไว้ตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 พยาบาลส่วนใหญ่มีเจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วยในทางบวก ซึ่งเป็นผลดีในการนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยให้มีระดับมากขึ้น และจากการศึกษาพบว่าตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยได้ ได้แก่ เจตคติต่อสิทธิของผู้ป่วย อายุ และการศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ดังนั้นผู้บริหารสามารถพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วย ซึ่งจะต้องอาศัยคุณสมบัติเฉพาะตัวของบุคคลที่สามารถสร้างเจตคติที่ดีต่อสิทธิของผู้ป่วยได้ พร้อมทั้งสร้างเสริมได้ด้วยการศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วยทั้งในแง่ของจริยธรรมและในแง่ของกฎหมาย เพื่อใช้ในการพิจารณาตัดสินปัญหาทางด้านกฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยได้อย่างมีเหตุผล และจัดให้พยาบาลที่มีอายุมากซึ่งพบว่า มีการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยในระดับมากเข้าสู่ระบบพยาบาลพี่เลี้ยงซึ่งจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติการพยาบาลที่เคารพสิทธิของผู้ป่วยแก่พยาบาลวิชาชีพที่มีอายุน้อย นอกจากนี้แล้วผู้บริหารควรสอดแทรกรายละเอียดของสิทธิของผู้ป่วยที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกฎหมายที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยแจ้งให้ที่ประชุมทราบทุกครั้ง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้พยาบาลวิชาชีพได้ตระหนักต่อสิทธิของผู้ป่วยเมื่อให้บริการแก่ผู้ป่วย

1.2 เน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้มารับบริการเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ผู้ป่วยได้ตระหนักในการที่พยาบาลมองเห็นคุณค่าของตนในฐานะของบุคคล ที่มีความสามารถในการตัดสินใจร่วมกับพยาบาลได้ก่อให้เกิดความร่วมมือกันในการวางแผนการดูแลสุขภาพอนามัยและทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้รับบริการกับพยาบาล แต่สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงการให้ผู้ป่วยมีการตัดสินใจร่วมกับพยาบาลนั้น คือ ความรู้ความเข้าใจของผู้ป่วยต่อเรื่องที่จะทำการตัดสินใจนั้น ถูกต้องหรือไม่ โดยพยาบาลจะต้องพิจารณาพร้อมด้วยทุกครั้งและให้การช่วยเหลือในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้ป่วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในด้านเนื้อหาทั้งในแง่ของจริยธรรมและแง่ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ป่วยที่มีอยู่

2.2 วิจัยเชิงทดลองโดยการจัดทำหลักสูตรการศึกษาอบรมเรื่องสิทธิของผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพ ในด้านเนื้อหาทั้งในแง่ของจริยธรรมและแง่ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ป่วย และมีการใช้ข้อทดสอบความรู้เรื่องสิทธิของผู้ป่วยที่เน้นความสามารถในการนำความรู้ไปใช้การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า โดยใช้กรณีศึกษาที่มีเนื้อเรื่องกระชับ ไม่ยาวจนเกินไป มีการดำเนินการกำกับกับการสอบได้อย่างเต็มที่